

Nyt fra Museumsforeningen

Kontingent for 2008

Kontingentopkrævning udsendes ultimo juli måned til betaling den 15. august 2008 (Red.)

Museumsforeningens hjemmeside

www.museums-foreningen.dk bliver flittigt brugt af medlemmerne. Vi glæder os over, at størsteparten af medlemmerne anvender hjemmesiden, når de skal tilmelde sig arrangementerne, ligesom vi også glæder os over, at mange går ind og læser hjemmesiden. Vi vil fortsat opfordre de medlemmer, der ikke har fået tilmeldt deres e-mail adresse, om at gøre det.

Tilmelding til efterårets arrangementer: 2 personer fra Museumsforeningens bestyrelse vil hjælpe medlemmer, der enten ikke har computer eller ikke er fortrolig i brugen af denne, med tilmelding til arrangementerne. Vi er på Hørsholm Bibliotek **mandag den 8. september 2008** kl. 11.00 - 12.00. Tilmelding er ikke nødvendig. (HB)

Kalender for kommende arrangementer

Dato / 2008	Arrangement
6. september	Heldagstur til Skåne
8. september	Kursus i brug af hjemmeside
29. september	Enrum
6. november	Skibsklarerergaarden

Se mere om arrangementerne under "Kommande arrangementer".

Hørsholm Arkæologiske Forening

har nu bestået i 25 år, og 'Nyt fra Museumsforeningen' vil gerne markere jubilæet med nedenstående folkesagn. Det har tidligere i en lidt forkortet udgave været bragt i Egsmuseets årskrift for 1986, men vi mener nok, at det kan tåle en gentagelse. Det er oprindeligt optegnet i 1921 af Kjeld Larsen, Rungsted Statsskole og står i Anders Uhrskovs bog, 'Folkesagn', fra 1922.

HØJGRAVERENS STRAF

Kun faa Skridt fra Skellet mellem Københavns og Frederiksborg Amt ligger, paa sidstnævnte

Amts grund, en ret anselig Høj, der vender ud mod Øresund.

I Begyndelsen af forrige Aarhundrede fandt en mærkelig Begivenhed Sted. Den Mand, der ejede Højen, havde i længere Tid haft den Tanke, at Højen maaske indeholdt værdifulde Ting, og en Dag begyndte han sammen med sine Folk at grave den ud.

Man havde imidlertid ikke arbejdet ret længe, førend en Fugl af Form som en Høne kom baskende op ad Højen og under en frygtelig Skrigen forsvandt bag Skyerne. Arbejdet blev straks standset, men fra den Dag begyndte Ulykkerne at vælte ind over Gaardmanden. Han selv maatte sælge Gaarden og sank ned i den dybeste Armod, medens to af hans Brødre blev sindssyge, og en tredje siden druknede sig.

Alle disse Begivenheder tilskrives Mandens Forsøg paa at trænge ind til Højens Hemmelighed, og denne Historie blev siden fortalt til Advarsel for unge Brushoveder, der vilde udgranske det, som det ikke er givet Mennesker at forstaa.

Vi har ikke hørt, at det skulle være gået medlemmer af arkæologisk forening så ilde, så derfor er vi overbeviste om, at de ikke er brushoveder, men meget dygtige og særdeles kompetente amatørarkæologer, der forstår, hvad de udgransker. TIL LYKKE.! (Red.)

Hørsholm Egnsmuseums lokalarkiv

Af museumsinspektør Hans Jørgen Winther Jensen.

Ved Museumsforeningens generalforsamling den 6.maj 2008 fortalte museumsinspektør Hans Jørgen Winther Jensen om museets lokalarkiv. Nedenstående er en lettere bearbejdet udgave af indlægget.

"Gulnede papirer" – sådan omtalte den næsten nyslåede kulturminister, Brian Mikkelsen, i januar 2002 arkivalierne i det danske Rigsarkiv.

For nu at yde Brian Mikkelsen retfærdighed skal sammenhængen, hvori udtalelsen faldt, kort omtales.

Op sammenhængen var den, at den nye regering havde droppet byggeriet af et nyt Rigsarkiv i Ørestaden, og i den forbindelse udtalte Brian Mikkelsen til Politiken 15.januar 2002: "Projektet var spektakulært og monumentalt, og vi behøver ikke et prestigebyggeri til at opbevare gulnede papirer." Men alligevel: Gulnede papirer om Rigsarkivets arkivalier. Når man betænker, at Rigsarkivets

samlinger bl.a. omfatter de originale danske middelalderlige dokumenter og den danske grundlov fra 1849 med Fr. 7.'s underskrift, er det ikke underligt, at mange danske arkivarer fik morgenkaffen galt i halsen – den tirsdag morgen.

Grunden til, at jeg nævner Brian Mikkelsens udtalelse er, at jeg tror, at den er meget dækkende for holdningen til arkivalier blandt mange danskere. De synes, at kulturarv er godt. De har respekt for kulturarv, og for dem omfatter kulturarv jættestuer, landsbykirker, Hammershus og så selvfølgelig Roskilde Domkirke, og ikke én ville vove at omtale Hammershus som en samling gamle murbrokker; men mange ville nok være fristet til at abonnere på Brian Mikkelsens beskrivelse af arkivalier som gamle, gulnede papirer.

Men hvad er det så for materiale, vi har i Hørsholm Egnsmuseums lokalarkiv, som berettiger, at jeg kalder vores samlinger kulturarv?

Fotos og film

Vi har over 100.000 fotografier, hvis vi medregner negativer, og vi spænder vidt i tid, idet vi har nogle få daguerreotypier, der stammer fra fotografiets barndom, som faldt midt i 1800-tallet. Dem gemmer vi i det mørke pengeskab. I den nye ende har vi digitale fotos taget for nylig. Dem gemmer vi på vores harddisk eller på en cd. Motiverne er mangfoldige: bygninger, enkeltpersoner, mennesker stillet op ved en festlig lejlighed og pressefotos af sportsbegivenheder.

Film har vi også. Den af vores film, som jeg holder mest af, er optagelserne af det optog, der blev arrangeret i 1949 i anledning af 100 året for Grundlovens indførelse. Ideerne til optoget skyldtes sandsynligvis den daværende museumsleder H.C. Rosted, og han forsøgte i optoget at illustrere den forfatningsmæssige udvikling ved hjælp af en række historiske personer med tilknytning til Hørsholm: Jon Jonsen Litle, dronning Margrethe 1. og Struensee.

Arkivalier og andet

Arkivalierne i vores samlinger afspejler livet i hele dets bredde, så det er svært at pege på typiske eksempler, der kan karakterisere helheden; men jeg vil prøve at give et kalejdoskopisk billede.

Vores ældste arkivalier er originale arvefæsteskøder fra 1761, der er et konkret håndgribeligt udtryk for den første landboreform i kongeriget, som blev sat i værk her i Hørsholm. Det er den reform, som obeliskens – kaldet Stolbergstøtten – foran museet er en politisk reklame for.

På det personalhistoriske område vil jeg nævne to ekstremer. På den ene side har vi Heinrich

Farbers erindringer. Farber var skrædder og boede på Usserød Kongevej 32; men han var også jøde og havnede derfor i en nazistisk koncentrationslejr. Det beskriver han i sine erindringer, der nu efter hans død i 1997 er tilgængelige. På den anden side har vi den unge mand, der døde allerede under krigen – som østfrontfrivillig. Han nåede inden sin død at skrive mange breve hjem til sin familie i Danmark fra forskellige militærforlægninger rundt omkring i Europa. Disse opbevarer vi på Hørsholm Egnsmuseum; men de er først tilgængelige i 2020. De to arkivfonde giver mildest talt to forskellige perspektiver på historien og på livet.

Gustaf Edvard Svensson har efterladt en helt anden slags personarkiv. Som navnet siger, var han svensker – som så mange andre her i kommunen. Han søgte om og fik dansk statsborgerskab (1912). Som bilag til ansøgningen vedlagde han dels udtalelser fra de danske arbejdsgivere, hvor han havde været ansat og dels udtalelser fra børnenes skoler. Disse bilag har lokalarkivet, og de tegner et billede af denne mands og hans families liv – en arbejderfamilies - omflakkende liv i Danmark for cirka hundrede år siden.

Foto: Det flotte foto er først indgået i samlingerne her i foråret, og arkivet har endnu ikke fået dateret det og sat navne på personerne; men det forventer vi, at giverne snart vil hjælpe os med. Det er i hvert fald taget på Hækkevej.

Mange er tilbageholdende med at aflevere personlige papirer, fordi de mener, at det er da ikke noget. Hvem vil interessere sig for det? Jeg er jo bare helt almindelig. Til det er der bare at sige, at det er det almindelige, der interesserer en rigtig historiker. Det ene meget sjældne tilfælde, hvor et postbud bider en hund, er interessant for nogle journalister. Det interessante for en historiker er de mange tilfælde, hvor hunden bider postbudet.

Det lokale erhvervsliv er også godt repræsenteret. Som eksempler kan nævnes Hørsholm Jernstøberi, Hørsholm Klædefabrik, Den militære Klædefabrik og Hørsholm-Karlebo Taxa. I det

store arkiv fra Den militære Klædefabrik findes blandt andet protokoller, hvori de børn, der arbejdede på fabrikken, er registreret. Dem anvender jeg tit, når jeg har skolebørn på besøg. I øvrigt vil jeg benytte lejligheden til at opfordre de lokale erhvervsdrivende til at aflevere de dele af deres arkiver, som de ikke benytter længere. Hvis det indeholder materiale, som giver ikke ønsker, skal være tilgængelig før om x antal år, så overholder vi en sådan klausul.

Kommunale institutioner har ligeledes afleveret arkivalier til lokalarkivet. Det gælder Usserød Børnehave, Selmers Børnehus og Hørsholm Skole. Således vil en del af Museumsforeningens medlemmer nok kunne finde sig selv i Hørsholm Skoles protokoller over eksaminer, årsprøver – eller i protokollen over eftersidninger, der dog først vil være tilgængelig i fuld udstrækning i 2048.

Den slags materiale er værdiløst, hvis det ikke bliver brugt til et eller andet. Derfor stiller arkivet det da også gratis til rådighed for offentligheden. Alle kan komme i arkivets åbningstid, som er tirsdag 10-12 og onsdag 13-17 eller efter aftale. Her vil jeg og arkivets nyansatte assistent, Dorthe Tuxen, være behjælpelig med at fremskaffe relevant materiale til brug på stedet.

Fremtiden

De enkelte fotos, de enkelte film og arkivalier rummer kilden til viden om, forståelse for og oplevelse af den lokale historie, selvom f.eks. et ydmygt sort/hvidt foto af den ovennævnte svenske indvandrer, Svensson, ikke syner af meget i sammenligning med den store gule lade på hjørnet af Folehavevej og Sdr. Jagtvej eller en gravhøj for den sags skyld. Ser man imidlertid de mange fotos, film og arkivalier i sammenhæng rummer de endnu større muligheder for at få viden om, forståelse for og oplevelse af den lokale historie.

Hørsholm har ikke været og er ikke en isoleret ø, men er en del af det storkøbenhavnske område og en del af Danmark, og derfor er det historiske materiale, som er aflejret af den lokale udvikling og havnet i lokalarkivet, en organisk del af det materiale, som findes på Landsarkivet, Rigsarkivet og på andre lokalhistoriske arkiver. Det hørsholmske materiale kaster lys over arkivalier og fotos de nævnte steder og omvendt. At det forholder sig således fremgår af mange af museets årbøger.

Jeg mener kort sagt, at værdien af lokalarkivets materiale er undervurderet. Eller det er måske mere præcist at sige, at det er overset? For hvor mange ved, hvad der befinder sig i lokalarkivet, og hvad det kan bruges til? Det kan der være mange gode, såvel som dårlige års-

ger til; men det vil vi forsøge at råde bod på i fremtiden ved forskellige initiativer. For det første arbejdes der allerede nu på at få gjort fotosamlingen tilgængelig på nettet. Hvornår det sker, kan jeg ikke sige nu; men det tager tid.

For det andet vil jeg i starten af 2009 arrangere nogle aftenmøder – studiekredsmøder – workshops eller, hvad man nu skal kalde det om Hørsholms lokalhistorie. Det er ikke meningen, at jeg vil holde lokalhistoriske foredrag; men jeg vil pege på nogle mulige lokalhistoriske emner, ligesom jeg håber, at deltagerne vil komme med forslag. Hvis der er tilslutning til det, kan vi måske arrangere et besøg på Landsarkivet.

Hvordan og hvor langt det videre forløb bliver, afhænger jo helt af antallet af deltagere og de foreslåede emner; men i hvert fald er det min mening, at jeg og arkivet skal rådgive og støtte det videre arbejde med disse undersøgelser.

Der er som bekendt større glæde i himlen over en omvendt synder end 99 retfærdige. Det bibelcitater randt mig i hu, da jeg for nylig læste min daglige Frederiksborg Amts Avis. For der kunne jeg læse og ikke mindst se på et foto, at Brian Mikkelsen havde aflagt besøg på et lokalhistorisk arkiv i en nabokommune. Det gjorde mig fortrøstningsfuld, for så kan Hørsholm Egns Museums lokalarkiv vel med de rette initiativer påvirke opfattelsen af, hvad der er kulturarv, og hvad der ikke er.

Afholdte arrangementer

Omtalen kan læses på www.museumsforeningen.dk.

Museumsforeningen for Hørsholm og Omegns ordinære generalforsamling

Tirsdag den 6. maj 2008 blev den årlige generalforsamling afholdt. Indkaldelse og dagsorden jf. *Nyt fra Museumsforeningen nr. 2008/2*. Årsberetning samt årsregnskab 2007 og budget for 2008 blev gennemgået og godkendt. [Årsberetningen](http://www.museumsforeningen.dk) kan læses på www.museumsforeningen.dk.

Bestyrelsen havde indstillet uændret kontingent for 2009. 185,- kr. pr. husstand, 135,- kr. for en pensionisthusstand. Forslaget blev godkendt. Ledende museumsinspektør Lisbet Hein, Hørsholm Egns Museum orienterede om museets aktiviteter i 2007, og museumsinspektør Hans Jørgen W. Jensen fortalte om lokalarkivet. Isabella Meyer, formand for Museets bestyrelse, forelagde Hørsholm Egns Museums regnskab for 2007 til efterretning. I henhold til vedtægterne var Hanne Bødtger og Poul Erik Stjernholm på valg. Hanne Bødtger blev genvalgt, hvorimod Poul Erik Stjernholm havde valgt at trække sig fra bestyrelsen på grund af alder. Her blev Thorkild Gruelund nyvalgt. Ingen af de øvrige bestyrelsesmedlemmer var på valg. Eva Würtz havde valgt at afgå som

suppleant, Ruth Hallander blev genvalgt og Lone Puge nyvalgt som suppleant. Erik Wetche blev genvalgt som revisor. På det konstituerende møde blev Hanne Bødtger genvalgt til næstformand og Poul Væver genvalgt som kasserer. Foreningens repræsentanter i museets bestyrelse blev Hanne Bødtger, Peter Brandi, Thorkild Gruelund og Jens Th. Hansen. Efter generalforsamlingen holdt historiker og forskningschef Steffen Heiberg, Frederiksborgmuseet, et indlevende foredrag om "Hvordan kongernes Nordsjælland blev til". (JTH)

Kommende arrangementer

Lørdag den 6. september 2008 – Hel-dagstur til Skåne

Turen er udsolgt, men man kan skrive sig på venteliste i tilfælde af, at der bliver afbud. Der henvises til *Nyt fra Museumsforeningen 2008/2* med omtale af turen samt artiklen "Oldtidstur til Skåne", skrevet af turens guider, Ole Lass Jensen fra Hørsholm Egns Museum og Jørgen G. Berthelsen fra Hørsholm Arkæologiske Forening. Brev med praktiske informationer og nærmere informationer om de 6 lokaliteter, der skal besøges, sendes til deltagerne i midten af august måned.

De efterfølgende arrangementer er gratis arrangementer. **Tilmelding kan først ske fra mandag den 8. september 2008** på Hørsholm Bibliotek eller på www.museums-foreningen.dk og fra tirsdag den 9. september 2008 på Hørsholm Egns Museum i kontortiden: tirsdag-fredag kl. 10-14. Tilmelding kan ikke ske hos kustoderne.

Mandag den 29. september 2008 kl. 16.00 - ca. 19.00 – Enrum

Enrum blev grundlagt i 1731, da kammertjener hos Chr. 6, Georg Christian Jacobi, for sine tjenester for Kongehuset, fik foræret et bondehus på skrænterne syd for Vedbæk. Vi hører mere om husets historie, der i dag er i privat eje, og vi har fået lov at kikke indenfor. Vi går en god tur i Enrum Park, hvor vi bl.a. ser Mindehøjen.

Efterfølgende besøger vi det gamle havehus Miramare, hvor Museumsforeningen byder på et glas vin. Vores guide på turen er museumsinspektør Niels Peter Stilling fra Rudersdal Museet.

Tilmelding: Se ovenfor.

Deltagerantal: 30.

Mødetidspunkt og sted: Kl. 15.50 på P-Pladsen til Enrum, Vedbæk Strandvej 341. Kør ind ved de 2 portstolper og vælg banen til højre op ad bakken, indtil den ender i P-pladsen.

Praktiske informationer: Man skal være godt gående. (HB)

Torsdag den 6. november 2009 kl. 16.00 – ca. 18.00 - Skibsklarerergaarden i Helsingør.

Også kaldet Sundtoldsmuseet, der omfatter butiksinteriør med tilknyttet "skipperstue" og kontor fra omkring 1823. Vi besøger skibsklarererrhjemmet, herberget og den byhistoriske billedsamling.

Efter rundvisningen vil der være mulighed for at smage øl fra C. Wiibroes Haandværksbryggeri.

Tilmelding: Se forrige spalte.

Deltagerantal: 30.

Mødetidspunkt og sted: Kl. 15.50 udenfor Strandgade 91, Helsingør.

Praktiske oplysninger: Man skal kunne gå på smalle trapper. (HB)

Nyt fra Museumsforeningen

Udgivet af Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn.

Redaktion: Elisabeth Just Møller (ansvarshavende) og Lene Bruunsgaard.

Tryk: Ilsted Tryk.

Oplag: 800

Deadline: 30. september 2008. Indlæg sendes til Elisabeth Just Møller.

Medlemsbladet udkommer 4 gange årligt i februar, april, august og november. Bladet kan tillige læses på www.museums-foreningen.dk

Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn

Postadresse: Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm

www.museums-foreningen.dk

Bestyrelse: Jens Th. Hansen (formand), Hanne Bødtger (næstformand), Peter Brandi, Thorkild Gruelund samt Poul Væver (kasserer). Suppleanter: Ruth Hallander og Lone Puge.

Medlemskab: Via www.museums-foreningen.dk eller ved henvendelse til Hørsholm Egns Museum i kontortiden (tirsdag-fredag kl. 10-14). Årskontingent (2008) 185,- kr. pr. husstand og 135,- kr. for pensionisthusstand.

Bank: Danske Bank, 1551 16599433.

Hørsholm Egns Museum, Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm,

www.hoersholmuseum.dk

Udstillinger: Tirsdag – søndag kl. 13-16.

Lokalarkivet: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl. 13-17, samt efter aftale.

Kontortid: Tirsdag-fredag kl. 10-14.

Telefon: 45 86 07 11

Med mindre andet fremgår, er eftertryk af bladets artikler tilladt med tydelig kildehenvisning.